

Załącznik
do uchwały Nr 43/VII/11
Rady Miejskiej w Szydłowcu
z dnia 29 czerwca 2011r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI SADEK W GMINIE SZYDŁOWIEC

AKTUALIZACJA

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

Szydłowiec 2011

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	3
2. Charakterystyka Miejscowości Sadek.....	4
2.1 Położenie miejscowości.....	5
2.2 Historia miejscowości	6
2.3 Elementy charakterystyczne miejscowości	6
2.4 Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców.....	6
3. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie Miejscowości Sadek.....	7
3.1 Zasoby przyrodnicze.....	7
3.2 Dziedzictwo kulturowe	8
3.3 Obiekty i teren.....	9
3.4 Infrastruktura społeczna.....	10
3.5 Infrastruktura techniczna.....	12
3.6 Gospodarka i rolnictwo.....	13
3.7 Kapitał społeczny	14
4. Analiza zasobów miejscowości Sadek.....	15
4.1 Diagnoza aktualnej sytuacji miejscowości.....	15
4.2 Wizja stanu docelowego miejscowości	17
5. Analiza SWOT Miejscowości Sadek	19
5.1 Mocne strony.....	19
5.2 Słabe strony.....	19
5.3 Szanse.....	20
5.4 Zagrożenia.....	20
6. Priorytet rozwoju Miejscowości Sadek.....	21
7. Opis planowanych zadań inwestycyjnych.....	21
7.1 Opis zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność.....	21
7.2 Harmonogram realizacji zadań.....	23
8. Zgodność Planu Odnowy Miejscowości z dokumentami nadrzędnymi rozwoju Gminy	25
9. Przyjęcie Planu Odnowy Miejscowości	26
10. Zarządzanie i monitoring Planu Odnowy Miejscowości	27

1. WSTĘP

W latach 2007-2013 Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego został zastąpiony Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO) dla poszczególnych województw, które będą realizowały Strategię Rozwoju Kraju 2007-2015 (SRK) oraz Narodową Strategię Spójności 2007-2013 (NSS) przyjętą przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2006 roku. Prócz RPO dla województw powstały ogólnokrajowe Programy Operacyjne: PO Infrastruktura i Środowisko, PO Innowacyjna Gospodarka, PO Kapitał Ludzki, PO Rozwój Polski Wschodniej (nie dotyczy Województwa Mazowieckiego) i PO Pomoc Techniczna oraz programy dla poszczególnych dziedzin czy środowisk, np. odpowiedzialny za politykę wsi – **Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)**. Za realizację działań w ramach PROW odpowiedzialne jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

DZIAŁANIA OSI 1. POPRAWA KONKURENCYJNOŚCI SEKTORA ROLNEGO I LEŚNEGO

1. Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie;
2. Ułatwienie startu młodym rolnikom;
3. Renty strukturalne;
4. Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów;
5. Modernizacja gospodarstw rolnych;
6. Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej;
7. Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa;
8. Uczestnictwo rolników w systemie jakości żywności;
9. Działania informacyjne i promocyjne;
10. Grupy producentów rolnych;

DZIAŁANIA OSI 2. POPRAWA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I OBSZARÓW WIEJSKICH

- 2.1. Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich niekorzystnych i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW);
- 2.2. Program rolnośrodowiskowy;
- 2.3. Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne;
- 2.4. Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych;

DZIAŁANIA OSI 3. JAKOŚĆ ŻYCIA NA OBSZARACH WIEJSKICH I ZRÓŻNICOWANIE GOSPODARKI WIEJSKIEJ

- 3.1. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej;
- 3.2. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw;

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

3.3. Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej;

3.4. Odnowa i rozwój wsi;

DZIAŁANIA OSI 4. LEADER.

4.1. Lokalne strategie rozwoju;

4.2. Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa;

4.3. Nabywanie umiejętności, aktywizacja i koszty bieżące lokalnych grup działania;

Działania w ramach PROW adresowane są do rolników indywidualnych, grup producenckich i innych podmiotów związanych w rolnictwem. Inną grupę adresatów stanowią samorządy lokalne i Lokalne Grupy Działania.

Samorządy lokalne mogą skorzystać z **Działania 3.4. „Odnowa i rozwój wsi”**. Działanie to będzie wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców i promowanie obszarów wiejskich. Umożliwi to rozwój tożsamości, zachowania dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszaru oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycji na obszarach wiejskich. Działanie przewiduje wsparcie dla gmin wiejskich oraz miejsko-wiejskich (z wyłączeniem miast powyżej 5 tys. mieszkańców) i związane jest z obowiązkiem opracowania „Planu Odnowy Miejscowości”.

Wsparcie inwestycyjne przyznawane będzie dla samorządów na realizację na obszarach wiejskich projektów w zakresie:

- budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów:
 - pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe,
 - służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury,
- kształtowania obszaru przestrzeni publicznej,
- budowy, przebudowy, remontu infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych,
- zakupu obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne,
- odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci,
- kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów.

Pomoc w ramach tego działania ma formę zwrotu części (do 75%) kosztów kwalifikowanych. Maksymalna wysokość pomocy (wkład Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich) na realizację projektu w jednej miejscowości wynosi 500 tys. zł w okresie realizacji Programu.

2. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI SADEK

2.1 Położenie miejscowości

Sołectwo Sadek jest jednym z 24 sołectw należących do Gminy Szydłowiec (powiat szydłowiecki), która położona jest w południowej części województwa mazowieckiego, w odległości 29 km od Radomia. Sołectwo Sadek graniczy z następującymi miejscowościami: Kierz Niedźwiedzi (gmina Skarżysko Kościelne, województwo świętokrzyskie), Gąsawy Rządowe (gmina Jastrzęb), Wola Korzeniowska i miasto Szydłowiec.

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

Powierzchnia sołectwa wynosi 2008,29 ha, a zamieszkują je - według danych na dzień 31.12.2010 r. - 957 osoby.

Wieś nieoficjalnie dzieli się na osiedla: „Komorniki”, „Duży Sadek”, „Mały Sadek”, „Podlas”, „Polanki”, „Mały Szydłowiec” – gdzie znajduje się stacja PKP Szydłowiec.

Miejscowość Sadek położona jest w pobliżu miasta Powiatowego Szydłowiec (odległość 3 km) oraz w pobliżu innych ośrodków miejskich: Skarżysko-Kamienna (w odległości 15 km), Starachowice (w odległości 26 km) oraz Radom (w odległości 29 km), który stanowi ośrodek ponadregionalny.

Sadek jest jednostką osadniczą o charakterze mieszkaniowo-usługowym, który charakteryzuje się przewagą zabudowy mieszkaniowej rolniczej z udziałem zabudowy jednorodzinnej i usługowej.

W Sadku mieści się Publiczna Szkoła Podstawowa oraz kościół parafialny p.w. Matki Bożej Bolesnej. Sadek jest miejscem, w którym odbywa się największa organizowana na terenie gminy cykliczna impreza sportowa - Ogólnopolski Bieg Uliczny „Sadek”.

2.2 Historia miejscowości

Pierwsze wzmianki o Sadku pochodzą z XVI wieku. Wieś należała wówczas do możnego rodu Radziwiłłów, w ręce którego trafiła z chwilą zawarcia związku małżeńskiego przez jedną z córek Krzysztofa Odrowąża Szydłowieckiego (kasztelana krakowskiego, sandomierskiego i kanclerza wielkiego koronnego), będącego uprzednim właścicielem dóbr szydłowieckich, z Mikołajem „Czarnym” Radziwiłłem. Kolejnym właścicielem miejscowości Sadek został Walenty Duracz, który wzbogaciwszy się na produkcji narzędzi rolniczych i pocisków armatnich, nabył Sadek, został nobilitowany i pieczętował się herbem Odrowąż.

W latach trzydziestych XIX wieku miejscowość liczyła 26 domostw z 217 mieszkańcami i stanowiła majorat rządowy majora Mengdena. Miejscowość Sadek odegrała istotną rolę w Powstaniu Styczniowym: we wsi wyznaczono punkt zborny powstańców przed atakiem na garnizon wojsk rosyjskich w Szydłowcu. Akcją tą, przeprowadzoną w nocy z 22 na 23 stycznia 1863 roku, dowodził Marian Langiewicz, późniejszy dyktator powstania.

W okresie międzywojennym Sadek był miejscowością letniskową, o czym zadecydowały jego niezaprzeczalne walory przyrodnicze. W 1929 roku lekarz Mikulski wybudował w lesie na skraju wsi budynek celu leczenia klimatycznego. W tym czasie poważnym źródłem dochodów mieszkańców było wynajmowanie na okres wakacyjny swoich domostw dla letników, głównie Żydów, przybywających z Szydłowca.

W 1920 roku w Sadku utworzono szkołę podstawową dla tutejszych dzieci. Budynek szkolny został wzniesiony w 1932 roku. W czasie II wojny światowej okoliczne lasy były miejscem licznych działań partyzanckich, o czym świadczą znajdujące się we wsi mogiły poległych w walce z hitlerowskim okupantem. Za działalność konspiracyjną Niemcy stosowali represje wobec mieszkańców.

W 1942 r. do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu zesłany został, między innymi, wieloletni i wielce zasłużony dla rozwoju oświaty we wsi kierownik tutejszej szkoły Engelbert Fajkosz. Po wojnie nastąpił rozwój miejscowości Sadek. W latach 60 rozbudowano budynek szkoły.

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

Zgodnie z obowiązującym podziałem administracyjnym kraju, w latach 1975-1998, miejscowość należała do województwa radomskiego. Od czasu reformy administracyjnej Sadek należy do gminy Szydłowiec w powiecie szydłowieckim. W Sadku znajduje się Parafia p.w. Matki Boskiej Bolesnej.

2.3 Elementy charakterystyczne miejscowości.

Na skraju miejscowości w części zwanej Podlas, znajduje się leśna mogiła dwóch zamordowanych działaczy AK a zarazem mieszkańców tejże wsi. Leżą w niej Jan Bąk i Aleksander Szymański, rozstrzelani 10 lipca 1944 roku podczas okupacji hitlerowskiej. W 2001 r. w miejscu ich pochówku postawiono kamień z tablicą upamiętniającą krwawe zdarzenie. Na skraju Sadku Małego w 2009 roku postawiony został krzyż w miejscu pochówku i w pobliżu miejsca śmierci dwóch żołnierzy polskich poległych najprawdopodobniej 8 września 1939 roku. Według przekazu Wacława Ruzika byli to żołnierze: Władysław Napora oraz Błażej Żywina, z częstochowskiego 7 pułku piechoty z którego to pułku zbiorczy batalion walczył w Bitwie pod Barakiem w składzie 36 DP rez. W końcu 1939 roku po ekshumacji zwłoki przeniesiono na cmentarz wojenny w Szydłowcu. Ponadto w Sadku Podlas, w zabudowaniach gospodarza o nazwisku Jaworski, w wyniku ostrzału artyleryjskiego spłonęło kilku rannych żołnierzy.

Las Dąbrowa pomiędzy Sadkiem a Szydłowcem był w nocy 22 stycznia 1863 roku miejscem koncentracji oddziałów powstańczych przed ich atakiem na wojska rosyjskie stacjonujące w Szydłowcu. Powstańcami dowodził płk Marian Langiewicz

W Sadku od roku 1990 co roku odbywa się "Ogólnopolski Bieg Uliczny Sadek", dla różnych grup wiekowych. Na inaugurację przyjeżdżają najlepsi polscy lekkoatleci. W miejscowości znajduje się szkoła podstawowa. Zlokalizowane są również zakład wydobywania i obróbki piaskowca oraz zakład produkujący urządzenia do placów zabaw. Zamieszkuje tu prawie tysiąc mieszkańców.

2.4 Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

Sadek - wieś położona na południowy wschód od Szydłowca. Od ulicy Kolejowej prowadzi do niej droga 34878. Ma połączenie z dworcem kolejowym Szydłowiec (na wschód drogą 34479) oraz połączenie z drogą krajową E - 7 dzięki drodze 34878, prowadzącej na zachód. Wieś składa się z dwóch części: Sadek Duży i Sadek Mały, zaś nieoficjalnie dzieli się na osiedla: "Komorniki", "Duży Sadek", "Mały Sadek", "Podlas", "Polanki", "Mały Szydłowiec" (Stacja PKP Szydłowiec). W dwudziestoleciu międzywojennym, ze względu na walory przyrodnicze (sosnowe lasy) Sadek był wsią letniskową dla mieszkańców Szydłowca i okolic. W przestrzenno – urbanistycznym układzie wsi można wyodrębnić centralny obszar. Znajduje się tu większość najważniejszych instytucji społecznych i publicznych działających na terenie miejscowości. Znajduje się tu siedziba parafii Matki Boskiej Bolesnej. Kościół był budowany w latach 1983 – 1988 według projektu inż. Stanisława Dworaka z Szydłowca. W następnych latach została wybudowana plebania i urządzono cmentarz grzebalny wraz z domem przedgrzebowym. W Sadku od roku 1990 co roku odbywa się "Ogólnopolski Bieg Uliczny Sadek", dla różnych grup wiekowych. Na inaugurację przyjeżdżają najlepsi polscy lekkoatleci. W miejscowości znajduje się szkoła podstawowa. Zlokalizowane są również zakład wydobywania

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

i obróbki piaskowca oraz zakład produkujący urządzenia do placów zabaw. Zamieszkuje tu prawie tysiąc mieszkańców.

Z uwagi na lokalizację na tym obszarze najważniejszych dla życia społeczno – kulturalnego instytucji pełni on funkcję centrum wsi. Brak jednak w tym miejscu wielofunkcyjnego boiska, które byłoby alternatywą dla czasu wolnego dzieci i młodzieży. Dlatego istnieje potrzeba zagospodarowania i uporządkowania tego terenu, który dzięki dogodnemu położeniu może spełniać funkcję sportowo – rekreacyjną.

3. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI SADEK

3.1 Zasoby przyrodnicze

Położenie i rzeźba terenu

Sołectwo Sadek położone jest w północnej strefie makroregionu Wyżyny Kielecko – Sandomierskiej. Wyżyna rozciąga się pomiędzy Pilicą a Wisłą (od okolic Opoczna na północnym zachodzie do rejonu Sandomierza na południowym wschodzie). W środku obszaru dominują Góry Świętokrzyskie z Łysicą (612 m n.p.m.), leżącą w paśmie Łysogór. Skąły które tu występują to kwarcyty (twarde zmetamorfizowane piaskowce) kambryjskie i dewońskie, wapienie kredowe i jurajskie, piaskowce triasowe , a także marmury, łupki i ily.

Pod względem geomorfologicznym północna część gminy leży w zasięgu Równiny Radomskiej – jest to obszar przejściowy pomiędzy strefą wysoczyzny zlodowacenia środkowopolskiego, a wyżynami południowej Polski. Wzniesienie nad poziom morza kształtuje się w granicach 200 m. Południową część gminy, w której leży miejscowość Sadek, zajmuje część Wzgórz Koneckich (Garb Gielniowski), charakteryzujących się licznymi pagórkami i garbami (wysokość w granicach 260 – 400 m n.p.m.). Garb Gielniowski przecinany jest licznymi dolinami rzecznyymi. Środkową część gminy zajmują Garby Szydłowieckie, są to wzgórza zbudowane z piaskowców liasowych, porozcinane obniżeniami i otoczone wałami, pagórkami oraz równinami.

Geologia

Na terenie gminy występują utwory skalne pochodzące z dolnej i środkowej jury oraz czwartorzędu. Osadami jury dolnej są: piaskowce, mułowce, iłowce z wkładkami węgla, zlepieńce. Pokrywa czwartorzędowa o miąższości przekraczającej 30 m tworzona jest przez: gliny zwałowe, piaski, żwiry, mułki i ily, a także torfy.

Na terenie gminy Szydłowiec pod względem typu gleb przeważają gleby bielcowe oraz w niewielkich ilościach brunatne i czarne ziemie. Ponadto w dolinach rzek występują gleby mułowo-bagienne, torfowe oraz madowe. W dolinach rzek i cieków występują użytki zielone słabe i bardzo słabe o nie zawsze uregulowanych stosunkach wodnych. Wśród gleb ornych przeważają gleby średniej i słabej jakości klas IV, V i VI. Produkcja rolna oparta jest na gruntach ornych średniej jakości, które należą głównie do kompleksów żytnich wszystkich klas, pszennych i zbożowo-pastewnych. Są to przede wszystkim gleby pseudobielcowe (przemyte) i brunatne wylugowane, rzadziej czarne, zdegradowane.

Środowisko przyrodnicze

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

W gminie Szydłowiec lasy zajmują 4980 ha, tj. 36,05% powierzchni, z tego 4310 ha stanowią lasy państwowe, tj. 31,2% a 670 ha pozostałe, tj. 4,85%. Terytorialnie lasy gminy Szydłowiec należą do Nadleśnictwa Skarżysko i Nadleśnictwa Radom. W rejonie miejscowości Sadek występują znaczne kompleksy leśne, które zajmują całą południową część gminy. Ponadto w tych kompleksach planuje się ustanowić obszary objęte Europejską Siecią Ekologiczną Natura 2000 – „Lasy Skarżyskie”.

Klimat

Miejscowość Sady, podobnie jak cała gmina Szydłowiec, znajduje się na granicy „śląsko-małopolskiej i mazowiecko – podlaskiej dzielnicy klimatycznej”, która charakteryzuje się:

- średnią roczną ilością opadów – 593 mm
- średnią roczną temperaturą – ok. +7,5 °C
- długością okresu wegetacyjnego – 210 dni
- średnią roczną wilgotnością względną – 79%
- przeważają wiatry zachodnie (stanowiące 16,8% notowanych kierunków) oraz południowo – i północno – zachodnie, ze średnią roczną prędkością ok. 2,8-3,0 m/sek.

Zasoby wodne

Największą rzeką w gminie Szydłowiec, położonej w dorzeczu Radomki i Kamiennej, jest Korzeniówka (dopływ Szabasówki i Radomki). Na obszarze gminy występują również niewielkie strumienie i okresowe lub stałe ciekie, często włączone w system rowów melioracyjnych. Długość rzek przepływających przez obszar gminy wynosi 27,8 km. Sieć hydrograficzną uzupełniają stawy pełniące różne funkcje. Teren gminy położony jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Szydłowiec”.

W miejscowości Sadek nie ma cieków wodnych oraz zbiorników wodnych.

Surowce naturalne

Gmina Szydłowiec jest zasobna w kopaliny. Największe znaczenie mają jurajskie piaskowce i czwartorzędowe kruszywa naturalne: piaski i żwiry. W mniejszych ilościach występują surowce ilaste: ily jurajskie i gliny czwartorzędowe.

W rejonie miejscowości Sadek występują w większych zasobach kruszywa naturalne grube. Zasoby te zostały częściowo wyeksploatowane przez miejscową ludność. Również w tym rejonie na wschód od miasta Szydłowiec znajdują się złoża piasków kat. C₂ - „Szydłówek”, które nie są eksploatowane.

3.2 Dziedzictwo kulturowe.

Kultura

Na terenie sołectwa Sadek nie występują placówki upowszechniania kultury. Rolę takiego ośrodka pełni w znacznym stopniu Publiczna Szkoła Podstawowa, która dysponuje biblioteką szkolną oraz nowoczesną salą gimnastyczną. Również kościół parafialny jest organizatorem uroczystości o charakterze religijnym, religijno-patriotycznym i kulturalnym. Mieszkańcy korzystają z usług instytucji i placówek kultury działających w Szydłowcu, jednak wyraźnie odczuwalny jest brak świetlicy, która umożliwiłaby atrakcyjne zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców sołectwa.

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

Dziedzictwo historyczne i religijne

Na obszarze sołectwa Sadek nie występują obiekty budownictwa i architektury będące w ewidencji konserwatorskiej i rejestrze zabytków. W Sadku znajduje się krzyż przydrożny z 1926 roku, który wpisany został do kart adresowych Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków.

W rejonie miejscowości Sadek znajduje się jedno z 29 rozpoznanych na terenie miasta i gminy Szydłowiec stanowisk archeologicznych.

Do ciekawszych obiektów na terenie sołectwa należą:

- okazały ośrodek wypoczynkowy znajdujący się na skraju wioski, przez wiele lat wykorzystywany jako obiekt wczasowy i kolonijny;
- licząca ponad 100 lat leśniczówka otoczona szpalerem ciekawych roślin;
- przedwojenna część szkoły wykorzystywana jako zaplecze kulturalne miejscowej społeczności.

W miejscowości znajdują się ponadto Miejsca Pamięci Narodowej:

- obelisk poświęcony pamięci partyzantów Armii Krajowej, poległym podczas II wojny światowej, (cmentarz rzymskokatolicki)
- tablica poświęcona pamięci zamordowanych przez Niemców w czasie II wojny światowej, (kościół parafialny p.w. MB Bolesnej)
- trzy mogiły żołnierskie z czasów powstania styczniowego oraz II wojny światowej

Do 1989 r. sołectwo Sadek należało do parafii Szydłowiec. W 1989 r. w Sadku ustanowiono parafię p.w. Matki Bożej Bolesnej. Kościół parafialny jest organizatorem uroczystości o charakterze religijnym (oprócz kalendarza świąt obowiązujących), religijno-patriotycznym oraz imprez kulturalnych, organizowane są pielgrzymki (do Częstochowy, Lichenia, Niepokalanowa, Gidli, Kałkowa i in.).

Doroczne uroczystości religijne a także imprezy kulturalne odbywające się w Sadku to:

- uroczystości odpustowe Matki Bożej Bolesnej (15 września),
- obchody świąt kościelnych: Boże Ciało, Zielone Świątki,
- uroczystości religijno-patriotyczne z okazji 3 Maja i 11 Listopada,
- rekolekcje Wielkopostne i rekolekcje Adwentowe,
- Ogólnopolski Bieg Uliczny „Sadek” (czerwiec).

3.4 Obiekty i tereny.

Rodzaj zasobu	Opis zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu		
		Małe	Duże	Wyróżniające
Działki pod zabudowę mieszkaniową	W plombach między budynkami		X	

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

Działki pod domy letniskowe	Brak	X		
Działki pod zakłady usługowe i przemysł	Brak	X		
Pustostany mieszkaniowe	21 domy	X		
Tradycyjne nie użytkowane obiekty gospodarskie (stodoły, spichlerze, kuźnie, młyny, itp.)	Kółko rolnicze, stodoły	X		

3.5. Infrastruktura społeczna

Na dzień 31.12.2010 r. w sołectwie Sadek zamieszkiwało 957 osób, w tym 468 mężczyzn i 489 kobiet.

Liczba mieszkańców sołectwa Sadek (według danych Urzędu Miejskiego w Szydłowcu):

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba mieszkańców	916	933	978	957	969

Struktura wykształcenia mieszkańców Sadek jest podobna ze strukturą wykształcenia mieszkańców gminy: ok. 71,68 % mieszkańców posiada wykształcenie ogólnokształcące, policealne i średnie zawodowe oraz wyższe. Pozostała część społeczeństwa ma wykształcenie niższe – głównie zasadnicze zawodowe.

Źródła utrzymania

Podstawowym źródłem utrzymania mieszkańców miejscowości Sadek jest: praca zarobkowa w istniejących zakładach na terenie gminy oraz poza gminą, własna działalność usługowo-handlowa oraz rolnictwo.

Struktura bezrobocia na terenie sołectwa Sadek przedstawia się następująco: 113 osób (ok. 12 % mieszkańców) jest zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szydłowcu. Przeważają osoby w wieku 25-34 lata oraz 45-54 lata z wykształceniem zawodowym i niższym. Głównym źródłem utrzymania się osób bezrobotnych są prace dorywcze, sezonowe, nielegalne zatrudnienie, sprzedaż runa leśnego oraz owoców i warzyw z własnej uprawy, a także pomoc społeczna i pomoc rodziny.

Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Szydłowiec i powiatu przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Ludność ogółem	Liczba mieszkań ogółem	Liczba izby w mieszkaniach	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

miasto i gmina Szydłowiec	19257	5761	21613	404331
powiat ogółem	40073	12074	43760	859452

* wg Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego, podregiony, powiaty, gminy 2007

Miejscowość ma charakter wiejski, dlatego też dominuje tu zabudowa jednorodzinna przy istniejących ciągach komunikacyjnych oraz zabudowa zagrodowa – są to głównie domy jednorodzinne wolnostojące prywatne (stara i nowa zabudowa). Widoczne jest coraz większe zaangażowanie mieszkańców w poprawę estetyki domu i posesji. Mieszkania zaopatrzone są w podstawową infrastrukturę techniczną: wodę, energię elektryczną, łącza telefoniczne. Ogrzewanie budynków bazuje na paliwach stałych.

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Szydłowiec usługi medyczne świadczą 4 placówki podstawowej opieki zdrowotnej w Szydłowcu: Przychodnia Rejonowa i Ośrodek Lekarza Rodzinnego i wiejskie ośrodki w Majdowie i Wysokiej. Ponadto w Szydłowcu ma siedzibę Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy dla osób czasowo wymagających opieki i pielęgnacji (dysponujący 30 miejscami).

Oświata

Na terenie miejscowości Sadek funkcjonuje Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego, która prężnie działa również jako lokalny ośrodek kulturotwórczy, inicjując i organizując różnego rodzaju uroczystości. W 2005 r. dążąc do zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej oddano do użytku nowy budynek szkolny. Szkoła dysponuje nową (nowoczesną) salą gimnastyczną, co podnosi poziom zajęć sportowych oraz ułatwia organizowanie imprez i uroczystości. Młodzież gimnazjalna i starsza uczęszcza do szkół w Szydłowcu.

Sport i rekreacja

Baza rekreacyjno-sportowa znajduje się przy szkole podstawowej.

W Sadku prężnie działa Ludowy Zespół Sportowy.

W Sadku rokrocznie od 1990 roku odbywa się „Ogólnopolski Bieg Uliczny Sadek”, na który w charakterze gości są zapraszani znani sportowcy np.: Irena Szewińska, Marian Woronin, Leszek Drogosz. W programie biegu znalazły się m.in.: biegi dla dzieci i młodzież, bieg oldboyów, bieg po zdrowie i bieg główny na 10 tysięcy metrów. Startują w nich czołowi zawodnicy z kraju, a także sportowcy z zagranicy. Od 2005 roku współorganizatorami Biegu są Urząd Miejski w Szydłowcu i Szydłowieckie Centrum Kultury – Zamek.

Bezpieczeństwo

Komisariat Policji obsługujący sołectwo Sadek mieści się w Szydłowcu.

Państwowa Straż Pożarna w Szydłowcu organizuje i prowadzi akcje ratownicze stosownie do zakresu kompetencji, podejmując walkę z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi oraz prowadząc działania z zakresu ratownictwa technicznego, chemicznego, ekologicznego i medycznego. Sprawuje ponadto nadzór nad przygotowaniem jednostek ochrony

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

przeciwpożarowej funkcjonujących w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. Na terenie gminy Szydłowiec jednostka tego typu ma siedzibę w miejscowości Majdów. Pozostałe jednostki OSP w gminie funkcjonują w miejscowościach: Jankowice, Wysoka, Wola Korzeniowa.

3.6. Infrastruktura techniczna

Wodociągi

W miejscowości Sadek, która jest zwodociągowana w 98%, znajdują się ujęcia wody wraz z siecią wodociągową rozdzielczą, która zaopatruje w wodę wsie na terenie gminy Szydłowiec: Sadek, Sadek Mały, Barak, Wola Korzeniowa, oraz na terenie gminy Jastrząb: Bieszków i Gąsawy Rządowe.

W skład ujęcia wody wchodzi:

- 2 studnie głębinowe
- 2 zbiorniki zasobowe wody, żelbetonowe, każdy o poj. 300 m³
- budynek hydroforni

W budynku hydroforni znajdują się hydrofory i pompy II stopnia pompowania. Urządzenia na ujęciu oraz sieć wodociągowa znajdują się w dobrym stanie technicznym.

Kanalizacja

W miejscowości Sadek funkcjonuje sieć kanalizacji sanitarnej. Miejscowość jest skanalizowana w 50%. Długość sieci kanalizacyjnej głównej w Sadku wynosi 3,9 km, długość przyłączy wynosi 2,3 km, a liczba przyłączy 95. Ścieki z gospodarstw domowych, zakładów produkcyjnych i usługowych gromadzone są w zbiornikach i wywożone do oczyszczalni w Szydłowcu, gdzie oczyszczane są w oczyszczalni mechaniczno-biologicznej o przepustowości 3.500 m³/dobę.

Gospodarka energetyczna

Głównym źródłem zasilania sieci SN obszaru miasta i gminy Szydłowiec jest stacja 110/15 kV Szydłowiec. Stacja wyposażona w dwa transformatory o mocy 16 MVA każdy i zasilana jest liniami 110 kV relacji Rożki – Szydłowiec i Szydłowiec – Skarżysko. Energia doprowadzana jest do odbiorców liniami niskiego napięcia ze stacji transformatorowych 15/0,4 kV zasilanych napowietrznie i kablową siecią średniego napięcia. Długość linii napowietrznych średniego napięcia wynosi 123,4 km, sieci kablowej – 14,6 km. Eksploatacją sieci rozdzielczej (stacje SN/nn, linie SN i linie nn) zajmuje się Rejonowy Zakład Energetyczny Skarżysko-Kamienna. Eksploatację i nadzór sieci przesyłowych (GPZ w Szydłowcu, linia 220 kV Rożki – Jaworzno, linie 110 kV przebiegające przez teren miasta i gminy) prowadzi Rejonowy Zakład Energetyczny w Skarżysku-Kamiennej. Sieć elektroenergetyczna w gminie nie wymaga rozwoju przestrzennego, a jedynie modernizacji lub wymiany linii i urządzeń.

Zaopatrzenie w gaz

Mieszkańcy sołectwa nie mają dostępu do sieci gazociągowej. Do celów bytowych mieszkańcy używają gazu w butlach. Dostępność i liczba punktów wymiany butli gazowych zaspokaja lokalne potrzeby w tym zakresie.

Zaopatrzenie w ciepło

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

Na terenie miejscowości Sadek mieszkańcy korzystają z indywidualnych źródeł ciepła. Głównym paliwem w kotłowniach przy gospodarstwach domowych jest węgiel, sporadycznie – gaz przewodowy, gaz bezprzewodowy czy olej opałowy. W Sadku działa lokalna kotłownia dla budynków użyteczności publicznej.

Telekomunikacja

Obszar gminy Szydłowiec posiada rozwiniętą sieć telefoniczną, obsługiwaną przez centralę cyfrową w Szydłowcu. Przez teren gminy przebiega światłowód Radom – Kielce oraz światłowód Jastrzębia – Chlewiska zapewniający łączność międzymiastową. Mieszkańcy korzystają z telefonów stacjonarnych, istnieją również ogólnodostępne aparaty publiczne. Teren gminy obejmuje swoim zasięgiem operatorzy telefonii komórkowej.

Gospodarka odpadami

Na terenie miasta i gminy Szydłowiec odpady komunalne objęte są 3-workowym systemem selektywnej zbiórki odpadów, ponadto w gminie prowadzona jest zbiórka gruzu i resztek budowlanych, materiały te wykorzystywane są przy budowie dróg wewnętrznych i dróg na miejskim składowisku odpadów. Składowisko w Szydłowcu przyjmuje odpady komunalne do końca 2009 roku.

Komunikacja

Sieć komunikacyjną sołectwa Sadek tworzą:

- drogi powiatowe
 - nr 34478 Sadek – Zbijów – granica województwa
 - nr 34479 Barak – Sadek - stacja kolejowa Szydłowiec
- drogi gminne
 - nr 3413009 Sadek do drogi krajowej nr 7
 - nr 3413012 Sadek Duży – Barak
- drogi lokalne

3.7. Gospodarka i rolnictwo

Podstawową dziedziną gospodarki sołectwa Sadek jest rolnictwo. Jednak dla większości mieszkańców Sadek praca w indywidualnym gospodarstwie rolnym nie jest głównym źródłem dochodów. Maleje liczba osób utrzymujących się wyłącznie z pracy na roli. Spada pogłowie zwierząt hodowlanych. W miejscowości Sadek wśród upraw przeważają zboża.

Użytkowanie gruntów w miejscowości Sadek:

Wyszczególnienie	Użytki rolne	Sady	Łąki	Nie użytki	Lasy i grunty leśne	Zbiorniki wodne
Powierzchnia w ha	471,09	7,57	11,70	31,91	48,63	0,11

dane Urzędu Miejskiego w Szydłowcu

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

W północnej i środkowej części gminy występują gleby okresowo nadmiernie nawilgocone, przydatne do uprawy roślin pastewnych. Udział poszczególnych klas bonitacyjnych wynosi odpowiednio

- klasy III – 3,2%
- klasy IV – 32,6%
- klasy V – 38,9%
- klasy VI – 24,5%
- klasy VIz – 0,8%

Na obszarze gminy Szydłowiec, podobnie jak i na terenie całego województwa mazowieckiego, przeważają gleby o odczynie bardzo kwaśnym i kwaśnym. Gleby gminy należą do najbardziej zakwaszonych w subregionie radomskim (96% gleb ma odczyn – 4,5 pH do 5,5 pH). Ze względu na kwaśny odczyn gleb, konieczne jest ich nawożenie, wapnowanie i stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych.

Na terenie miejscowości Sadek nie funkcjonują zakłady przemysłowe.

W Sadku działają następujące firmy:

- „COMES” Zakład Produkcyjno-Handlowy-Metalurgiczny, który zajmuje się produkcją urządzeń rekreacyjno- wypoczynkowych związanych z osiedlami wielorodzinnymi, placami zabaw.
- „SAND – STONE” Kamieniarskie Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne zajmujące się obróbką kamienia oraz produkcją wyrobów ze skał i kamienia.
- „ARWI” - produkcja wyrobów betonowych oraz stolarsko ciesielskich, budowa dróg kołowych, sprzedaż drobnych wyrobów metalowych, farb i szkła.
- Zakład Krawiecki „MAJKA” - produkcja kostiumów filmowych.
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe „EKO”, zajmujące się handlem wyrobami tytoniowymi i skórzanymi.
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowo Handlowe „HALA” - zajmuje się wydobywaniem żwiru i piasku, produkcją wyrobów betonowych, budową dróg kołowych oraz sprzedażą.
- „Transport Samochodowy”, firma świadczy usługi transportowe.
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe „AGA-STYL” - produkcja ubrań wierzchnich damskich i męskich.
- „STOLARNIA” - firma zajmuje się produkcją wyrobów tartacznych oraz mebli kuchennych.

W Sadku zlokalizowany jest zakład produkcyjny spółki COMES Sokołowscy, znanego w Polsce producenta urządzeń placów zabaw.

3.7 Kapitał społeczny.

Rodzaj zasobu	Opis zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu		
		Małe	Duże	Wyróżniające
Autorytety i znane postacie we wsi	Sołtys, rada Sołecka, Komendant OSP,		X	

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

	Proboszcz			
Krajanie znani w regionie, w kraju i za granicą	j.w.		X	
Osoby o specyficznej lub ważnej wiedzy i umiejętnościach	35 studentów		X	
Przedsiębiorcy	10		X	
Osoby z dostępem do internetu i umiejętnościach informatycznych	Prawie w każdym domu jest dostęp do internetu		X	
Pracownicy nauki	Brak		X	
Stowarzyszenia	OSP		X	

4. ANALIZA ZASOBÓW MIEJSCOWOŚCI SADEK

4.1 Diagnoza aktualnej sytuacji miejscowości.

Pytania do analizy	Przedstawienie obecnej sytuacji
Co wyróżnia?	Sadek charakteryzują się dogodnym położeniem geograficznym i komunikacyjnym oraz walorami przyrodniczo krajobrazowymi : bliskością lasów. Na terenie miejscowości znajduje się Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego z salą gimnastyczną. Aktywność mieszkańców – istnienie Ludowego Zespołu Sportowego i Uczniowskiego Klubu Sportowego „Olimpia”.
Jakie pełni funkcje?	Sadek spełnia funkcje: mieszkaniowe, oświatowe (w zakresie szkoły podstawowej); handlowe i usługowe.
Kim są mieszkańcy?	Sadek zamieszkują 957 osoby, w tym 489 kobiet (51 % ogółu). Wykształcenie wyższe posiada 2,9% mieszkańców, średnie zawodowe i policealne – 20,6%. Dominującą liczebnie grupę stanowią mieszkańcy z wykształceniem zasadniczym 44,8% oraz podstawowym 26,3%. Osoby bezrobotne, których jest 113 stanowią 12 % ogółu mieszkańców sołectwa.
Co daje utrzymanie?	Mieszkańcy sołectwa utrzymują się z: pracy najemnej na terenie gminy i poza nią, działalności usługowo-handlowej, rolnictwa, świadczeń emerytalno i rentowych, zasiłków wypłacanych przez MOPS oraz zasiłków dla bezrobotnych.
Jak jest zorganizowana?	Na terenie miejscowości działa: Rada Sołecka; Związek Harcerstwa Polskiego; Klub Biegaczy;

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

	Ludowy Zespół Sportowy; ULKS „Olimpia”.
W jaki sposób rozwiązują problemy?	W rozwiązywaniu problemów miejscowości Sadek uczestniczą: Rada Sołecka Sołtys Burmistrz Rada Miasta i Gminy Mieszkańcy
Jak wygląda miejscowość?	Miejscowość Sadek charakteryzuje się zwartą zabudową budynków jednorodzinnych zagrodowych, położonych w malowniczym, zharmonizowanym krajobrazie. Zadbane posesje i obiekty użyteczności publicznej.
Jakie są mieszkania i obejścia?	Domy wolnostojące prywatne, stara i nowa zabudowa. Coraz większe zaangażowanie mieszkańców w poprawę estetyki posesji. Infrastruktura techniczna: - zaopatrzenie w wodę w 98% - do sieci kanalizacyjnej przyłączonych jest około 50% mieszkań, - dostęp do sieci telefonicznej Instalacje grzewcze bazujące głównie na paliwach stałych
Jakie obyczaje i tradycje pielęgnuje i rozwija?	Kultywowanie uroczystości religijnych, święta obowiązujące i odpust ku czci Matki Bożej Bolesnej. Ponadto święta patriotyczne z okazji 3 Maja i 11 Listopada oraz coroczna impreza sportowa Ogólnopolski Bieg Uliczny
Co proponujemy dzieciom i młodzieży?	Publiczna Szkoła Podstawowa: – koła zainteresowań, – zajęcia pozalekcyjne, zabawy, imprezy z różnych okazji (np. walentynki, Dzień Dziecka i in.), – wycieczki, obozy; – Różnego typu zajęcia sportowe w ramach ULKS i LKS . – Impreza sportowa o randze krajowej Ogólnopolski Bieg Uliczny „Sadek”
Jaki jest stan otoczenia i środowiska?	Przyjazny mikroklimat, czyste powietrze, malownicze położenie: zwarte kompleksy leśne, atrakcyjne ukształtowanie terenu, zbiornik wody z możliwością wykorzystania w celach rekreacyjnych
Jakie jest rolnictwo?	Podstawową dziedziną gospodarki w sołectwie Sadek jest rolnictwo. Jednak warunki dla rozwoju rolnictwa są mało korzystne – pod względem przydatności rolniczej występują tutaj grunty orne kompleksu żytniego bardzo słabego – są to głównie gleby klasy VI. Należą do gleb najslabszych, wytworzonych z piasków luźnych lub słabo gliniastych, ubogich w składniki pokarmowe. Wymagają odpowiedniego nawożenia. Na tych glebach uprawia się wyłącznie żyto i łubin gorzki. Użytki rolne zajmują tu powierzchnię 471,09 ha

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

	(w tym sady 7,57 ha i łąki 11,70 ha).
Jaki jest stan infrastruktury technicznej?	Infrastrukturę techniczną miejscowości stanowią: <ul style="list-style-type: none"> - sieć wodociągowa, - sieć elektroenergetyczna, - sieć telefoniczna, dostępność internetu, - korzystny układ sieci drogowej.
Jakie są powiązania komunikacyjne?	Sieć komunikacyjną sołectwa Sadek tworzą: <ul style="list-style-type: none"> ▪ drogi powiatowe: <ul style="list-style-type: none"> - nr 34478 Sadek – Zbijów – granica województwa - nr 34479 Barak – Sadek - stacja kolejowa Szydłowice ▪ drogi gminne <ul style="list-style-type: none"> - nr 3413009 Sadek do drogi krajowej nr 7 - nr 3413012 Sadek Duży – Barak ▪ drogi lokalne
Jakie inwestycje były przeprowadzane na terenie miejscowości?	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa ciągów komunikacyjnych z kostki brukowej, w tym 6 miejsc postojowych, • Budowa kanalizacji, • Budowa ciągów pieszych przy drogach powiatowych i gminnych

4.2 Wizja stanu docelowego miejscowości

Pytania do analizy	Przedstawienie stanu docelowego
Co ma wyróżniać?	<ul style="list-style-type: none"> - Sadek – miejsce atrakcyjne dla wypoczynku i rekreacji - zagospodarowany teren rekreacyjny wokół zbiornika wodnego - rozwijająca się działalność kulturalna i sportowa, - zintegrowane społeczeństwo, silnie zaangażowane w sprawy lokalne
Jakie ma pełnić funkcje?	Sadek w pełni realizuje swoje dotychczasowe funkcje oraz rozwija kolejne: <ul style="list-style-type: none"> - Rozwój warunków turystyczno-wypoczynkowych; - Rozwój funkcji agroturystycznych; - Rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej; - Rozbudowa zaplecza handlowo-usługowego; - Rozwój sektora drobnej przedsiębiorczości.
Kim mają być mieszkańcy?	Miejscowość Sadek zamieszkała jest przez osoby zintegrowane i zaangażowane w życie wsi. Istnieje możliwość organizowania spotkań, szkoleń podnoszących kwalifikacje i poziom wykształcenia (dostosowanie do rosnących wymogów rynku pracy). Młodzież aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym i sportowym. Społeczność miejscowości Sadek zabiega o rozwój kultury fizycznej poprzez włączanie się w organizację

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

	różnych imprez, spośród których największą stanowi Ogólnopolski Bieg Uliczny.
Co ma dać utrzymanie mieszkańcom?	<ul style="list-style-type: none"> - Praca w sferze produkcyjno-usługowej; - Działalność gospodarcza – rozwój małych i średnich przedsiębiorstw; - Agroturystyka; - Rolnictwo ekologiczne; - Rozbudzenie inicjatyw w społeczeństwie w celu szukania nowych źródeł dochodów; - Pozyskanie nowych inwestorów.
W jaki sposób będzie zorganizowana?	Istniejące organizacje i stowarzyszenia pozyskują nowych członków, wzrasta ich aktywność oraz promowanie działań i sukcesów. Wspólna z władzami gminy organizacja imprez kulturalnych i sportowych. Wzrasta zaangażowanie ludzi młodych w sprawy wsi i całej gminy – nowe koła zainteresowań, stowarzyszenia. Wsparcie finansowe i środki finansowe na rozwój miejscowości. Współpraca z organizacjami i stowarzyszeniami spoza terenu gminy.
W jaki sposób mają być rozwiązywane problemy?	Większa efektywność w rozwiązywaniu problemów poprzez: zwiększenie przepływu informacji, pobudzanie wspólnej inicjatywy, zwiększenie częstotliwości zebrań mieszkańców wsi z przedstawicielami władz lokalnych, współpraca z sąsiednimi miejscowościami.
Jak ma wyglądać miejscowość?	<ul style="list-style-type: none"> – zachowana estetyka zabudowy, zagospodarowane posesje, – segregacja odpadów i utrzymanie w czystości wsi, – zadbane obiekty sportowe (boiska do: koszykówki, piłki ręcznej i siatkówki); – urządzone tereny zielone; – teren rekreacyjny wokół zbiornika wodnego; – poprawa jakości dróg wewnętrznych i dojazdowych.
Jak mają wyglądać mieszkania i obejścia?	Pełne skanalizowanie miejscowości. Mieszkańcy wsi dbają o czystość i porządek w obejściu. Segregacja odpadów. Dużo zieleni i kwiatów.
Jakie obyczaje i tradycje chce pielęgnować?	Podtrzymanie obecnie obchodzonych uroczystości i świąt. Zachęcanie mieszkańców wsi do licznego udziału w imprezach kulturalnych i sportowych. Promowanie imprez okolicznościowych poza terenem gminy.
Co miejscowość będzie miała do zaproponowania dzieciom i młodzieży	Oferta dla dzieci i młodzieży ogranicza się do bazy oświatowej - Publicznej Szkoły Podstawowej – gdzie: działają koła zainteresowań i zespoły artystyczne i sportowe, organizowane są zabawy, imprezy z różnych okazji (np. walentynki, Dzień Dziecka i wiele innych),

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

	wycieczki, koncerty, obozy i różnego typu zajęcia sportowe. Mieszkańcy nie mają możliwości zagospodarowania czasu wolnego na terenie swojej miejscowości. Z instytucji kulturalnych, oświatowych i obiektów sportowych mogą mieszkańcy sołectw a korzystać w mieście powiatowym.
Jaki ma być stan otoczenia i środowiska?	Czyste środowisko, w pełni rozbudowana sieć kanalizacyjna, segregacja odpadów, wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców, wykorzystanie naturalnych walorów przyrodniczych i turystycznych – promocja miejscowości poza gminą. Zagospodarowany zbiornik wodny o charakterze retencyjno-rekreacyjnym.
Jakie ma być rolnictwo?	W Sadek coraz prężniej rozwija się rolnictwo: gospodarstwa są większe, lepiej wyposażone w sprzęty rolnicze, prowadzi się uprawy ekologiczne, dla produktów rolnych znaleziono rynki zbytu.
Jaki ma być stan infrastruktury technicznej ?	Nastąpiła poprawa stanu infrastruktury technicznej poprzez rozbudowę oraz modernizację poszczególnych sieci. Mieszkania są lepiej wyposażone. Monitorowana jest możliwość oraz zapotrzebowanie w gaz ziemny oraz sieć kanalizacyjną.
Jakie będą połączenia komunikacyjne?	Układa komunikacyjny miejscowości nie uległ zmianom. Drogi zostały wyremontowane i spełniają wymogi techniczne. W miejscowości są chodniki, oświetlenie uliczne, miejsca parkingowe oraz inna infrastruktura drogowa poprawiająca bezpieczeństwo mieszkańców.
Jakie inwestycje będą przeprowadzane w miejscowości?	W miejscowości będą przeprowadzane inwestycje w zakresie zadania priorytetowego. Szczegóły zamierzeń inwestycyjnych na terenie miejscowości w rozdziale VII.

5. ANALIZA SWOT MIEJSCOWOŚCI SADEK

Dla opisu aktualnej sytuacji społecznej w miejscowości Sadek przeprowadzono następującą analizę:

5.1 MOCNE STRONY

1. Walory przyrodniczo- krajobrazowe (lasy zaliczone do Obszaru Chronionego Krajobrazu, w pobliżu rezerwaty przyrody)
2. Dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna
3. Dostępność infrastruktury technicznej
4. Aktywna i otwarta społeczność lokalna
5. Działalność organizacji społecznych i klubów sportowych
6. Funkcjonująca Publiczna Szkoła Podstawowa

5.2 SŁABE STRONY

2. Niepełna infrastruktura techniczna.

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

3. Brak odpowiedniego zaplecza sportowo-rekreacyjnego
4. Brak zagospodarowanych terenów do celów rekreacyjnych
5. Mała atrakcyjność miejscowości Sadek dla turystów oraz inwestorów
6. Niska świadomość ekologiczna - brak systemu selektywnej zbiórki odpadów

5.3 SZANSE

1. Pozyskanie środków pomocowych na inwestycje
2. Sprzyjająca polityka regionalna w tym adresowana do rozwoju obszarów wiejskich
3. Budowa obiektów sportowo-rekreacyjnych
4. Rozwój agroturystyki
5. Poprawa estetyki miejscowości
6. Poprawa stanu nawierzchni dróg
7. Możliwości uzyskania pomocy ze środków UE

5.4 ZAGROŻENIA

1. Niski stan zasobności gospodarstw domowych – postępujące ubożenie społeczne
2. Migracja młodzieży do dużych miast – brak ofert pracy
3. Brak środków finansowych na inwestycje
4. Brak inwestorów zewnętrznych
5. Brak zaplecza sportowo-rekreacyjnego
6. Utrzymujące się bezrobocie

Na podstawie analizy zasobów miejscowości Sadek, przeprowadzeniu Analizy SWOT, konsultacji społecznych oraz przeanalizowania wypowiedzi mieszkańców w wizji stanu docelowego wizja rozwoju miejscowości została sprecyzowana:

Miejscowość Sadek staje się atrakcyjnym miejscem dla mieszkańców, turystów i inwestorów prowadzących działalność gospodarczą nieuciążliwą dla środowiska. Takie połączenie gwarantuje rozwój społeczny i gospodarczy.

6. PRIORYTET ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI SADEK

Zapewnienie mieszkańcom Miejscowości Sadek odpowiedniego standardu życia uwarunkowane jest realizacją zadań wspierających ogólny rozwój sołectwa. Ze względu na swe położenie Miejscowość jest terenem atrakcyjnym gospodarczo. Dlatego też jej rozwój powinien się opierać na:

- poprawie jakości i opłacalności rolnictwa, zwłaszcza specjalistycznego i ekologicznego niskotowarowego,
- promowaniu terenów inwestycyjnych i przyciągnięciu inwestorów,
- rozwoju funkcji turystyczno- rekreacyjnych,
- modernizacja i budowa infrastruktury technicznej: poprawa stanu technicznego dróg, modernizacja sieci wodociągowej, inwestycje proekologiczne i wykorzystujące nowoczesne technologie,

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

- poprawie warunków lokalowych i stanu wyposażenia obiektów służących mieszkańcom – ułatwienie dostępu do bazy sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej,
- prowadzeniu skutecznej promocji Miejscowości.

Wszelkie działania przyczyniające się do wzrostu gospodarczego oraz poprawy warunków bytowych w Miejscowości Sadek przyniosą wzrost standardu życia jej mieszkańców.

Na tej podstawie w „Planie Odnowy Miejscowości Sadek” wyznaczono następujący cel główny:

**POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA I PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI
W MIEJSCOWOŚCI SADEK**

7. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH

7.1 Opis zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność.

Opracowany na lata 2009-2015 „Plan Odnowy Miejscowości Sadek” zakłada wielostronny rozwój Miejscowości, w szczególności poprzez realizację działań inwestycyjnych w sferze społeczno - kulturalnej, poprawy infrastruktury technicznej.

CEL	ZADANIE	PRZEZNACZENIE	FINANSOWANIE		
			BG	P R O W	I N N E
CEL I: Rozwój gospodarcz y Sołectwa Sadek	Wspieranie rozwoju agroturystyki i gospodarstw ekologicznych	1. Wzrost atrakcyjności miejscowości poprzez rozwój agroturystyki. 2. Stworzenie miejsc wypoczynku i rekreacji w centrum wsi.	X	X	-
	Wspomaganie lokalnej przedsiębiorczości i zachęcanie inwestorów do inwestowania na terenie miejscowości	1. Poprawa estetyki przestrzeni publicznej. 2. Zmniejszenie bezrobocia we wsi.	X	X	-
	Uzbrojenie działek inwestycyjnych (budowlanych i przeznaczonych na działalność gospodarczą)	1. Poprawa estetyki i zwiększenie atrakcyjności wsi. 2. Utworzenie terenów zielonych.	X	X	-
	Prowadzenie szkoleń, kursów dla osób pragnących zakładać własną działalność gospodarczą, tworzyć pozarolnicze miejsca pracy, dokształcenie i przekwalifikowanie osób bezrobotnych	1. Poszerzenie wiedzy mieszkańców. 2. Przeciwdziałanie bezrobociu. 3. Poprawa warunków życia mieszkańców.	X	X	-
CEL II: Poprawa jakości życia mieszkańców w Sadku	Budowa boisk sportowych: <ul style="list-style-type: none"> - boiska do gry w piłkę ręczną (wym. 20 m x 40 m) - boiska do gry w koszykówkę (wym. 15 m x 28 m) - boiska do gry w siatkówkę (wym. 9 m x 18 m) 	1. Poprawa warunków życia mieszkańców miejscowości. 2. Dostosowanie standardów obiektów do obowiązujących norm. 3. Poszerzenie oferty rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży. 4. Zorganizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.	X	X	-

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

CEL	ZADANIE	PRZEZNACZENIE	FINANSOWANIE		
	Boiska o nawierzchni mineralno – bitumicznej (standard), grubość warstwy 4 cm wraz z montażem niezbędnych urządzeń – bramki, słupki, tablice, kosz, ogrodzenie z siatki (piłkochwył) 37 mb.				
	Budowa strażnicy OSP wraz ze świetlicą wiejską	1. Poprawa bezpieczeństwa. 2. Poprawa jakości życia mieszkańców.	X	X	-
	Budowa nowych i modernizacja istniejących szlaków pieszych i rowerowych (szosowych i przełajowych) wraz z oznaczeniem i zabezpieczeniem miejsc pamięci narodowej.	1. Urządzenie miejsc przystankowych 2. Montaż tablic informacyjnych	X	X	-
	Urządzenie terenów zielonych przy boiskach i zbiorniku wodnym: - urządzenie stanowiska iglaków - ustawienie od strony południowej zbiornika wodnego gazonów z roślinnością zwisłą – 12mb - posadzenie żywopłotu na długość – 102,5mb. - nasadzenie szpalerów krzewów – 30 mb. - rekultywacja i wykonanie trawnika – 764 m ² - montaż stojaka na rowery, podestu - montaż ławek parkowych (26szt)	1. Poprawa warunków życia mieszkańców 2. Ochrona środowiska 3. Poprawa estetyki i zwiększenie atrakcyjności wsi. 4. Wzrost atrakcyjności turystycznej miejscowości.	X	X	-
	Adaptacja budynku po Publicznej Szkole Podstawowej w Sadku na cele społeczne – stworzenie miejsca spotkań i spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców.	1. Poprawa jakości życia mieszkańców. 2. Stworzenie miejsca spotkań i integracji mieszkańców wsi.	X	X	-
	Dokończenie budowy kanalizacji sanitarnej na terenie miejscowości .	1. Poprawa jakości życia mieszkańców. 2. Ochrona środowiska.	X	X	-
	Budowa sieci gazociągowej w sołectwie.	1. Poprawa jakości życia mieszkańców.	X	X	-
	Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej	1. Poprawa infrastruktury służącej szkolnictwu. 2. Poprawa estetyki i zwiększenie atrakcyjności wsi.	X	X	-
	Likwidacja „dzikich” wysypisk	1. Ochrona środowiska 2. Poprawa estetyki miejscowości.	X	X	-

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

CEL	ZADANIE	PRZEZNACZENIE	FINANSOWANIE		
	Modernizacja drogi gminnej Szydłowiec Polanki – sadek do drogi powiatowej Nr 4017 W	1. Poprawa jakości życia mieszkańców. 2. Poprawa estetyki miejscowości.	X	X	-
	Modernizacja drogi gminnej zwanej ulicą Wilczą	1. Poprawa jakości życia mieszkańców. 2. Poprawa estetyki miejscowości.	X	X	-
	Modernizacja drogi gminnej od Krzyżówki w kierunku lasu (Podlas)	1. Poprawa jakości życia mieszkańców. 2. Poprawa estetyki miejscowości.	X	X	-

7. 2. Harmonogram realizacji zadań

Koszty i źródła środków na poszczególne zadania inwestycyjne realizowane w latach 2009-2015 w miejscowości Sadek:

Działanie	Harmonogram realizacji	Szacunkowe koszty	Instytucje odpowiedzialne i współpracujące
Wspieranie rozwoju agroturystyki i gospodarstw ekologicznych	2011 - 2015	300.000	Gmina Szydłowiec; Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego; LGD „Na Piaskowcu”
Wspomaganie lokalnej przedsiębiorczości i zachęcanie inwestorów do inwestowania na terenie miejscowości	2011 - 2015	300.000	Gmina Szydłowiec; Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego; LGD „Na Piaskowcu”
Uzbrojenie działek inwestycyjnych (budowlanych i przeznaczonych na działalność gospodarczą)	2011 - 2015	2.000.000	Gmina Szydłowiec; Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego; LGD „Na Piaskowcu”
Prowadzenie szkoleń, kursów dla osób pragnących zakładać własną działalność gospodarczą, tworzyć pozarolnicze miejsca pracy, dokształcenie i przekwalifikowanie osób bezrobotnych	2011 - 2015	300.000	Gmina Szydłowiec; Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego; LGD „Na Piaskowcu”

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

ZADANIE PIORYTETOWE			
<p>Budowa boisk sportowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - boiska do gry w piłkę ręczną (wym. 20 m x 40 m), - boiska do gry w koszykówkę (wym. 15 m x 28 m) - boiska do gry w siatkówkę (wym. 9 m x 18 m) <p>Boiska o nawierzchni mineralno – bitumicznej (standard II), grubość warstwy 4 cm wraz z montażem niezbędnych urządzeń – bramki, słupki, tablice, kosze, ogrodzenie z siatki (piłkochwył) 37 mb</p>	2011 - 2013	600.000	Gmina Szydłowiec; Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego; LGD „Na Piaskowcu”
ZADANIA POZOSTAŁE			
Budowa strażnicy OSP wraz ze świetlicą wiejską	2012 – 2015	250.000	Gmina Szydłowiec; Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego; LGD „Na Piaskowcu”
Budowa nowych i modernizacja istniejących szlaków pieszych i rowerowych (szosowych i przełajowych) wraz z oznaczeniem i zabezpieczeniem miejsc pamięci narodowej	2011 – 2015	120.000	Gmina Szydłowiec; Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego; LGD „Na Piaskowcu”
<p>Urządzenie terenów zielonych przy boiskach i zbiorniku wodnym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - urządzenie stanowiska iglaków, - ustawienie od strony południowej zbiornika wodnego gazonów z roślinnością zwisłą – 12 mb, - posadzenie żywopłotu na długość 102,5 m, - nasadzenie szpalerowe krzewów – 30 mb, - rekultywacja i wykonanie trawnika – 764 m², - montaż stojaka na rowery, podestu - montaż ławek parkowych (26 szt.), 	2011 - 2015	120.000	Gmina Szydłowiec; Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego; LGD „Na Piaskowcu”
Adaptacja budynku po Publicznej	2011 - 2013	100.000	Gmina Szydłowiec;

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

Szkole Podstawowej w Sadku na cele społeczne – stworzenie miejsca do spotkań i spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców			Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego; LGD „Na Piaskowcu”
Dokończenie budowy kanalizacji sanitarnej na terenie miejscowości	2010 - 2015	100.000	Gmina Szydłowiec; Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego; LGD „Na Piaskowcu”
Budowa sieci gazociągowej w sołectwie	2012 - 2015	120.000	Gmina Szydłowiec; Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego; LGD „Na Piaskowcu”
Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej	2010 - 2012	120.000	Gmina Szydłowiec; Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego; LGD „Na Piaskowcu”
Likwidacja „dzikich” wysypisk	2010 - 2015	100.000	Gmina Szydłowiec; Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego; LGD „Na Piaskowcu”
Modernizacja drogi gminnej Szydłowiec Polanki – Sadek do drogi powiatowej Nr 4017 W	2011 - 2015	500.000	Gmina Szydłowiec; Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego; LGD „Na Piaskowcu”
Modernizacja drogi gminnej zwanej ulicą Wilczą	2011 - 2015	120.000	Gmina Szydłowiec; Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego; LGD „Na Piaskowcu”
Modernizacja drogi gminnej od Krzyżówki w kierunku lasu (Podlas)	2011 - 2015	120.000	Gmina Szydłowiec; Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego; LGD „Na Piaskowcu”

8. ZGODNOŚĆ PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI Z DOKUMENTAMI NADRZĘDNYMI ROZWOJU GMINY

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SZYDŁOWIEC

Misja:

GMINA SZYDŁOWIEC to historycznie ukształtowany ośrodek ponadlokalny, który będzie coraz bardziej atrakcyjny dla mieszkańców poprzez rozwój przedsiębiorczości, turystyki, unikatowych zabytków, rozwiniętej bazy oświatowej oraz systemu zachęt dla inwestorów.

1. Cel strategiczny

POPRAWA JAKOŚCI I DOSTĘPNOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

1. Doskonalenie bazy oświatowej
2. Poprawa systemu ochrony zdrowia
3. Poprawa bezpieczeństwa na terenie gminy
4. Rozwój opieki socjalnej
5. Poprawa warunków mieszkaniowych

2. Cel strategiczny

TWORZENIE KLIMATU I WARUNKÓW DO INWESTOWANIA, PROMOCJI I ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

1. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości
2. Promocja samozatrudnienia osób bezrobotnych i absolwentów
3. Promocja i wizerunek gminy
4. Ożywienie działalności Specjalnej Strefy Ekonomicznej z lokalnymi podmiotami

3. Cel strategiczny

MODERNIZACJA I RESTRUKTURYZACJA ROLNICTWA

1. Modernizacja gospodarstw rolnych
2. Rozwój przedsiębiorczości rolniczej
3. Racjonalna gospodarka gruntami
4. Powstanie rynków zbytu

4. Cel strategiczny

ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACYJNEJ

1. Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej
2. Budowa i modernizacja lokalnej infrastruktury technicznej
3. Planowanie i programowanie

5. Cel strategiczny

PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ, KULTUROWEJ I REKREACYJNEJ MIASTA I GMINY SZYDŁOWIEC

1. Doskonalenie bazy turystycznej
2. Doskonalenie bazy rekreacyjnej
3. Rozwój agroturystyki
4. Ochrona zabytków na terenie Szydłowca
5. Rozwój działalności kulturalnej

6. Cel strategiczny

OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO

1. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców
2. Inwestycje proekologiczne
3. Poprawa stanu środowiska

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Szydłowiec

Wizja:

Gmina Szydłowiec:

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

- jest miejscem przyjaznym mieszkańcom, umożliwiającym wysoki poziom życia (dobrą opiekę medyczną, bezpieczeństwo, szanse rozwoju młodzieży oraz zapewnia wypoczynek i właściwą organizację czasu wolnego)
- zapewnia profesjonalną pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- skutecznie walczy z patologiami społecznymi.

Cele główne:

- I. WYSOKI STANDARD ŻYCIA SPOŁECZEŃSTWA
 1. Wyrównanie szans rozwojowych
 2. Edukacja i rozwój zasobów ludzkich
 3. Inwestowanie w młodzież
 4. Doskonalenie opieki medycznej
 5. Poprawa stanu bezpieczeństwa
 6. Organizacja czasu wolnego mieszkańców
- II. PROFESJONALNA I KOMPLEKSOWA POMOC W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
 1. Profesjonalna pomoc społeczna
 2. Współpraca międzygminna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych
 3. Integracja i aktywizacja środowisk lokalnych
- III. PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM PATOLOGICZNYM
 1. Przeciwdziałanie patologiom społecznym
 2. Skuteczne przeciwdziałanie uzależnieniom
 3. Profesjonalna pomoc terapeutyczno - profilaktyczna

9. PRZYJĘCIE PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

W ramach prac nad „Planem Odnowy Miejscowości Sadek” w gminie Szydłowiec przeprowadzono spotkania konsultacyjne z mieszkańcami miejscowości Sadek, Radą Sołecką oraz z przedstawicielami władz gminy.

Uchwałą Zebrania Wiejskiego nr I/2009 miejscowości Sadek z dnia 13 grudnia 2009 roku przyjęto „Plan Odnowy Miejscowości Sadek”.

Uchwałą Nr 230/XLV/09 Rady Miejskiej w Szydłowcu z dnia 16 grudnia 2009 roku zatwierdzono „Plan Odnowy Miejscowości Sadek”

Uchwałą Zebrania Wiejskiego nr I/2011 miejscowości Sadek z dnia 24 czerwca 2011 roku przyjęto „Aktualizację Planu Odnowy Miejscowości Sadek”.

Uchwałą Nr 43/VII/11 Rady Miejskiej w Szydłowcu z dnia 29 czerwca 2011 roku zatwierdzono „Aktualizację Planu Odnowy Miejscowości Sadek.

10. ZARZĄDZANIE I MONITORING PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

Plan Odnowy Miejscowości Sadek

Osiągnięcie celów, wyznaczonych w Planie Odnowy Miejscowości Sadek wymaga prowadzenia bieżącego monitoringu przebiegu jego realizacji. Stały monitoring umożliwia ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz wprowadzanie – w razie wystąpienia takiej konieczności – odpowiednich korekt.

Harmonogram działań monitorujących program przedstawia schemat:

Działanie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opracowanie Planu Odnowy Miejscowości	X						
Raporty z realizacji Planu	X	X	X	X	X	X	X
Aktualizacja Planu			X		X		

System monitoringu realizacji Planu Odnowy Miejscowości prowadzony wg następującego schematu:

- Sołtys powołuje zespół roboczy złożony z mieszkańców Miejscowości – Rady Sołeckiej – których zadaniem jest przygotowanie realizacji poszczególnych zadań inwestycyjnych. Zespół będzie odpowiedzialny za przygotowanie projektu, wniosku o środki zewnętrzne na jego realizację itp..
- Zespół przygotowuje sprawozdania ze swoich działań, a na podstawie tych sprawozdań będzie sporządzany coroczny raport z realizacji planu. Raport będzie przedstawiany Mieszkańcom.
- Raport będzie zatwierdzany przez Radę Sołecką.
- Aktualizacja planu będzie przeprowadzana zgodnie z okresami planowania budżetu funduszy strukturalnych. W razie zaistnienia konieczności wcześniejszej nowelizacji planu Sołtys powoła Zespół ds. nowelizacji, który przygotuje i przedłoży Radzie Sołeckiej odpowiedni projekt wraz z uzasadnieniem.

Za realizację działań zawartych w „Planie Odnowy Miejscowości Sadek” odpowiedzialny jest Sołtys miejscowości Sadek działający wraz z Zespołem Mieszkańców – np. Radą Sołecką – oraz z przedstawicielami Miasta i Gminy Szydłowiec.

Dla oceny realizacji programu konieczne jest ustalenie systemu wskaźników, określających skuteczność poszczególnych działań.

- wskaźniki ekonomiczne – koszt jednostkowy osiągnięcia określonego efektu,
- wskaźniki społeczne – zaangażowanie mieszkańców w działania, udział w realizacji zadań, uczestniczenie w procesach planowania, monitorowania.